

לקראת ימי בין הזמנים תשע"א

חזון בחום

עלון תורני לעיון, הלכה וחסידות

יו"ל ע"י בני ישיבת "חזון בחום"

יום א' ז' מנחם אב תשע"א ♦ שנה י' ♦ גיליון קע"ז

תוכן הענינים

חותמו של כהן

שיעור עיוני בנושא לימוד בתשעה באב מרן ראש הישיבה שליט"א

חותמו של כהן

שיעור עיוני בנושא מענייני הזמן מרן ראש הישיבה שליט"א

עמוד א'

התכונות

פרקי מחשבה ומוסר לבן הישיבה הגה"צ רבי ישראל י. אהרנסון שליט"א מנהל רוחני דישיבתנו הק'

עמוד ג'

ליקוטים יקרים

בעניני תשעת הימים וביהמ"ק נלקט ע"י תה"ח שמואל חזק רכמיץ הי"ו

עמוד ד'

הלכתא מבי מדרשא

עיוני הלכות בנושא מהלכות שבת הרה"ג תבי צבי הירש שמוני שליט"א ר"מ בישיבתנו הק'

עמוד ה'

השקפה לימי בין הזמנים

מאת מרן הקהילות יעקב זצ"ל

עמוד ה'

מבי מדרשא

חידו"ת על הסוגיא הנלמדת

הבה"ח משה לנצי' ציקי הי"ו

בענין מת הבן בח"י האב לר' יוחנן

הבה"ח אברהם יעקב אקרמן הי"ו

בענין המו"מ בשיטת רעק"א ותבית מאיר

עמוד ו'

דבר בעתו

מאמרי השקפה בעניני הזמן

הבה"ח ישראל קוסטליץ הי"ו

עמוד ז'

אם יש מצווה ללמוד בת"ב איוב וירמיה או דהוי היתר בעלמא

אבלות לקמן כולקמן ס"ס שצ"ו, ומקור הדברים הם בהגהת ממונית בהל' אבל פ"ה שכתב שם בזה"ל: ואבל שיש לו בנים קטנים אין לבטלם מלמודם שהרי אין אבלות לקמן כדאי' בואלו מגלחין מורי רבינו שיהי' ע"כ, והנה הכא מבואר דאם המלמד אבל אסור לו לבטל התנוקות מפני אבלות שלו, וצ"ע דמ"ש בת"ב לפי דברי הט"ז דתשב"ד במלין הוא משום לתא דהמלמד, וגם לשי' המג"א צ"ע דהוי משום שמחה דתנוקות גופיהו מ"ש באבילות אמרינן דאין אבלות לקמן, ובת"ב אסורין מפני שמחה, ועי' במג"א בהל' ת"ב שכבר הקשה כן לענין תספורת לקמן וכתב שם דאפשר דאבילות דרבים שאני.

והנה עוד איתא שם בהגהת מיימונית בזה"ל גרסי' בירושלמי אבל שונה הוא במקום שאינו רגיל שאין זה שמחה וכו', ויעוי' בהל' שמחות ממחר"ם מרומנובורג סי' מד שהביא בשם הראב"ה סי' תתמ"א בזה"ל ורבי העזרי כתב שמנהגו הוא שאבל עוסק במס' שמחות ובהל' אבל וכו' וכן יש בירושלמי לענין אבילות דשונה במקום שאינו רגיל לשנות, אלמא דלכל מלתייהו מודמינן להו לרישא להחמיר ולסיפא להקל, ועי' ברא"ש במ"ס מ"ק דף כא שרצה להוכיח דאבל קורא באיוב והביא שם דקורא במקום שאינו רגיל לשנות, והנה הדבר תמוה דהרי דב"ז אי קורא במקום שאינו רגיל הרי הוי מח' ר"מ ור"י ואנן פסקינן הלכה כר"י וא"כ ודאי שאסור לו לקרות במקום שאינו רגיל, ואיך הראו פוסקים אלו דברי הירושלמי דאבל קורא במקום שאינו רגיל, והרי דב"ז ר"מ אומרה ולית הלכתא כוותיה, ובב"י סי' שפ"ד הביא דברי הסמ"ג שהעתיק הך ירושלמי דשרי לאבל לשנות במקום שאינו רגיל וכתב בב"י דהירושלמי אתי כר"מ ולא הלכתא היא, ובאר זרוע סי' תל"ד הקשה קושיא זו וכתב שם דבה הלכתא כר"מ דהלכתא כמאן דמיקל באבל וצ"ע בזה, ונמצא דבהני דתני דינים דפליגי ר"מ ור"י פסקינן הלכתא לגבי ת"ב כר"י דתשב"ד במלין בו ואינו קורא במקום שאינו רגיל, ואלו בהל' אבל מבואר דתשב"ד אין במלין בו, וגם הביאו הפוסקים דברי הירושלמי דקורא במקום שאינו רגיל, וזה לכאורה כדברי ר"מ הן לגבי תשב"ד והן לגבי מקום שאינו רגיל.

והנראה מוכח בזה דבברייתא שם איתא כל מצות הנהגות באבל נהגות בת"ב וכו' ור"י אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל ותשב"ד במלין בו, והך הקדמה דכל

תענית ל' תנו רבנן כל מצות הנהגות באבל נהגות בתשעה באב אסור באכילה ובשתיה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדה אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ושונה במקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות באיוב ובדברים הרעים שבירמיה ותינוקות של בית רבן במלין משום שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' רבי יהודה אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שונה במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא באיוב ובקינות ובדברים הרעים שבירמיהו ותינוקות של בית רבן במלים בו משום שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'.

והנה לפי גירסא זו פליגי ר"מ ור"י רק אם קורא במקום שאינו רגיל לקרות, אך הרי"ף גרס בדברי ר"מ בזה"ל: אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות וכו' ותנוקות של בית רבן אין במלין בו דברי ר"מ, ר"י אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות וכו' ותנוקות של בית רבן במלין בו משום שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' והלכתא כר' יהודה, עכ"ל, והנה לפי גירסת הרי"ף פליגא ר"מ ור"י בתרתי הן אי מותר לו לקרות במקום שאינו רגיל, והן אי תשב"ד במלין בו, ור"י הוסיף טעם לדבריו משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב, אשר טעם זה אינו בדברי ר"מ לפי גירסת הרי"ף רק ר"י חידש טעם זה ומשום כך אסור לקרות במקום שאינו רגיל וכן תשב"ד במלין בו, וצ"ע יסוד המח' של ר"מ ור"י בהני תרתי דינא ומה חידש ר"י בהך ד'פקודי ה' ישרים משמחי לב'.

והנה הט"ז בס' תקנ"ד כתב דהא דתשב"ד במלין בו הוי משום לתא דמלמד שגורם לו שמחה בזה שלומד עם התנוקות אבל לתנוקות עצמם אין אסור ללמוד, ומדברי המג"א מוכח דהאיסור הוי משום לתא דהתנוקות עצמם, שכתב שם דהתנוקות אסור להם ללמוד איוב וירמיה משום דעיקר שמחה שלהם המה שיודעין לקרות וא"כ כל קריאה בכלל, והנה בין לשיטת הט"ז ובין לשיטת המג"א, צ"ע דהרי בברייתא אי' כל דינים הנהגות באבל נהגים בת"ב, ואמנם כי יש חילוקי דינים ביניהם לגבי כפיית מיטה ועטיפת ראש כמבואר בראשונים, מ"מ אסור לתלמוד תורה דאסור באבל ובת"ב ודאי דהוי חד דינא, ובשו"ע יו"ד סי' שפ"ד סעי' ה' אי' אבל שיש לו בנים קטנים אין לו לבטלם מלמודם ובש"ך שם כ' הטעם דאין

מצוות הנהגות באבל נהגות בת"ב ר"מ אמרה ור"מ ס"ל דשוין דיניה ותשב"ר אין במילין בו וכן קורא במקום שאינו רגיל, ובאר' יהודה והוסף דלא דמיא דין ת"ב בזה לדין אבל, דאמנם גבי אבל מודה לר"מ דתשב"ר אין במילין וקורא המקום שאינו רגיל אבל ת"ב חמורא דאף תשב"ר במילין בו וגם אסור לו לקרות במקום שאינו רגיל, מפני שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', ונמצא דלגבי אבל כו"ע מודי דתשב"ר אין במילין בו וקוראין במקום שאינו רגיל, ושפיר פסקו הראשונים עפ"י הירושלמי, דר"י ור"מ רק לגבי ת"ב פליגי ובהא גופא פליגי אי דמיא ת"ב לא אבל או לא, אלא שצ"ע במעמא דר"י דלמה חמורא ת"ב מאבל, ותשב"ר במילין ואף אינו קורא במקום שאינו רגיל משום שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' ולמה לא שייך מעמא באבל ורק בת"ב.

וענין במהרש"א במס' תענית, שכתב דלולא דברי רש"י היה מפרש דמעמא דאסור ללמוד לא היו משום שמחה, אלא משום הסח הדעת, ונראה דלפי גירסת הר"ף בזה גופא מח' ר"מ ור"י, דלר"מ הוי יסוד האיסור לא משום שמחה אלא משום הסח הדעת, ובדברי ר"מ לא הוזכר כלל לפי גירסתו 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', וכיון שכל האיסור הוי משום הסח הדעת לכן מותר לו ללמוד במקום שאינו רגיל ותניוקות אין במילין בו, ולגבי אבל גם ר"י מודה דהוי יסוד האיסור, ולכן תשב"ר אין במילין וגם קורא במקום שאינו רגיל, אלא שר"י חידש דבת"ב איכא טעם מחדש, דת"ב הוי יום שאסור בו שמחה ונאמר ונאמר פיקודי ה' ישרים משמחי לב, ונראה שר"י חידש כאן דיום ת"ב מופקע לגמרי ממצות תלמוד תורה, ומה שאמרו שמתר באיוב וברימיה וכו' אין הכונה בזה שמצות לימוד תורה היום זה הוא באיוב וברימיה וכו' אלא שמופקע לגמרי ממצות ת"ת, וכן הוא לשון השו"ע דמותר ועיי' בלבוש שהוסף שמתר באיוב וכו' ובזוסיפון, ובודאי שע"י קריאת זוסיפון לא מתקיימת מצות ת"ת וכן נראה דאף בקנינות לא מתקיימת מצות ת"ת ובגמ' כלל בחדדי קנינות עם איוב ורימיה, וע"כ דכונתו להתר בעלמא, דיסוד הטעם דהפקיעו לגמרי מצות ת"ת ביום זה, דמצות לימוד תורה הוי מצוה של שמחה שנאמר 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב' ועיי' באגלי מל על הל' שבת היתה חלה שכתב שם דיסוד מצות ת"ת הוא מצוה של תענוג ליהנות ולשמוח בתורה, וכיון דת"ב הוי יום שנאסר בו שמחה א"כ מצות היום של ת"ב ומצות ת"ת הוי סתירה א"כ הופקע לגמרי מצות ת"ת, והנה גם איוב ורימיה בכלל פיקודי ה' ישרים משמחי לב ומצות ת"ת שהוא בשמחה שנאמר על כל התורה כולה, ולכן גם לימוד איוב ורימיה הוי סתירה א"כ הופקע לגמרי דלא ניתנה מצות ת"ת לחצאין הינו לימוד בלי שמחה, וכיון שהופקע א"כ אין מצוה ללמוד איוב גם כשאינו נהנה מזה ולכן איתא בשו"ע רק בלשון מותר, ומצאתי בספר כף החיים על הל' ת"ב שהביא בשם מ"ו הל' אבל דאין עליו מצוה ללמוד איוב ורימיה אלא דמותר בו, ולקמן בדברנו נבאר שבאבל שונה הדין מאשר בת"ב, שבאבל יש עליו מצות ת"ת ואינו מופקע, אלא שדברים המשמחים אסור לו ללמוד, וכן ראיתי ברמב"ן מ"ק כא תענית לד שהקשה דאין אמרינן שאבל חייב בכל התורה חוץ מתפילין והרי אסור גם בת"ת, ותריץ דמה שאמרו כל המצוות הכונה מצוות שאין בהם שמחה, ועוד תריץ דמקיים מצות ת"ת בזה שקורא ק"ש שחרית וערבית, ולכא' למה לא תי' דמחייב ללמוד איוב ודברים המתירים וע"כ דס"ל דחק היתר אמרו בזה ולא שיש מצוה בדבר אלא שכבר כתבנו דלפ"ד דין זה של הפקעה רק בת"ב נאמר ולא באבל.

ודין זה דבת"ב הופקע לגמרי מצוות ת"ת יש להוכיח מדברי המור שכתב דא"א ואני זאת בריתי מפני שנראה שמקיים ברית של הקנינות ועוד משום שכולם במלים בו ועי' כב"י שכתב דא"א לומר לא ימוש מפך שהרי הוי יום שאסור בד"ת, וכן הוא ל' ספר המנהגים ועוד לא ימוש מפך אינו שייך לומר שאינו יום לימוד תורה, ולכא' צ"ע דהרי איוב ורימיה הוי ת"ת וא"כ יכול שפיר לקיים לא ימוש ע"י איוב ורימיה, וע"כ מוכח כמש"כ דמצות ת"ת הופקעה לגמרי ואין ביום זה מצות לא ימוש ואף שמתר לו ללמוד איוב ורימיה כשאינו שמח בזה, והנה בספר המנהגים אחר שהביא שלא לומר ואני זאת בריתי סיים שם בזה"ל: אבל מנהגנו לומר ערבית שחרית ומנחה ואני זאת בריתי ולמה לא נאמר והעם עוסקים באיוב וקנינות ורימיה, הרי דפליגי במש"כ, דס"ל המנהגים ס"ל דמצות לא ימוש מתקיים ביום זה ע"י לימוד ורימיה ויום זה לא הופקע מת"ת, אלא שיש דברים שאסור ללמוד אותם משום שמחה ויש דברים שמצוה ללמדם, ואלו הסברים שאין אמרים לא ימוש ס"ל דהופקע לגמרי מצות ת"ת ורק מותר ללמוד איוב וכו', וכן איתא בספר תניא רבתי ענין יום ת"ב בזה"ל ובשם הגאונים מצאתי שאין מברכים ברכת התורה שהרי נאסר בדברי תורה והמדרשות במילין

יעו"ש, ולכאורה הדברים תמוהין דלמה לא יברכו ברכת התורה משום דברים המתירים, וע"כ דס"ל דהופקע מצות ת"ת ביום זה ולכן אין מברכין, ומה שמנהגנו לברך נראה דתליא כמה שחקרו בדין ברכת התורה אי הוי משום ברכת המצוות או דהוי ברכת השבת, דאי נימא הוי ברכת המצוות כיון דיום זה מופקע לא שייך לברך ע"י ברכת המצוה, אבל אי הוי ברכת השבת שפיר שייך לברך על מה שקורא בדברים המתירים.

והנה כל מה שכתב דיום ת"ב מופקע ממצות ת"ת נראה דדין זה אינו באבל, דאבל שפיר יש עליו מצות ת"ת ומצוה עליו לקיימה בדברים המתירים, וטעם הדבר לחלק בין ת"ב לאבל, דת"ב הרי עצם מצות היום שאסור בו שמחה וחייב להתאבל על חרבן בית המקדש, אבל באבל אין הדבר כן, דהנה יעייין ברש"י במס' סוכה דף כה' על הא דאמרינן דחתן פטור ממצוות משום דמריד א"כ למה איתא דאבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מן התפילין ומת' הכא מריד מירדא דמצוה התם מריד מירדא דרשות וברש"י ד"ה מירדא דרשות כתב בזה"ל שאע"פ שהוא חייב לנהוג אבלות של נעילה רחיצה וסיכה להראות כבוד מתו אינו חייב להצטער, ע"כ, הרי דרש"י חידש לן דאבל אינו חייב להצטער רק אסור בכל הדברים האלו להראות כבוד מתו וא"כ הרי אינו אסור בשמחה, ואין בו חיוב להצטער אלא מפני כבוד המת חייב לנהוג בכל הדברים האלו, וא"כ נראה דיסוד האיסור של לימוד תורה באבל הוי מפני הסח הדעת מאבלות אלא שההיסח הדעת בא ע"י ששמח מן התורה, ולפ"י נמצא שאין עצם מצות לימוד התורה סתירה עם מצות אבלות, כמו בת"ב, אלא שהוי סתירה ע"י היכי תמצי, דע"י שמחת התורה נמצא מסיח דעתו מן האבלות, ומשום כך אין הפקעה על עצם מצות לימוד תורה באבל אלא שיש איסור ללמוד באופן שנמצא מסיח דעתו אבל אינו פטור, ומשום כך יש לו חיוב ללמוד דברים שאינם משמחים כגון איוב וכו'.

ולפי סוגית הגמ' במס' סוכה יבואר איך נפטר ממצות עשה דלימוד תורה בת"ב, דשם מקשה הגמ' דמ"ש דאבל חייב בכל המצוות והרי מריד ומשנה דהוי מרדא דרשות וברש"י שם שאינו חייב להצטער, וכ"ו באבילות אבל בת"ב דהוי מצוות היום להיות בצער שוב יש לו דין מירדא דמצוה ועוסק במצוה פטור מן המצווה ועיי' בשדי חמד ענין בין המצרים שהביא בשם הרימ"ן דאין נפטר ממצות עשה דלימוד תורה בת"ב והשד"ח עצמו כתב דלא נפטר אלא דמקיים מצוות תלמוד תורה ע"י לימוד איוב ורימיה, וכבר הוכחנו לא כן אלא שמופקע לגמרי מת"ת דהוי מצות היום ומרוד מרדא דמצוה ועוסק במצוה פטור מן המצווה.

ועתה נראה לכא' סוגית הגמ' במסכת תענית דהנה יעיי' שם במהרש"א שכתב דלולא דברי רש"י היה אפ"ל דמעמא דאסור ללמוד משום הסח הדעת, ולא משום דמשמח, ולפי גירסת הר"ף נראה דהוי באמת יסוד מח' ר"מ ור"י, שר"מ ס"ל שת"ב ואבל, יש בהם אותם דינים, ואין כאן הפקעה ממצות לימוד הוי משום הסח הדעת, ולא משום שמשמח, כמש"כ במהרש"א, ולכן מקום שאינו רגיל לשנות, דיש בזה גם צער וגם שמחה מותר כיון שאין כאן הסח הדעת דיש בו גם צער, וכן תשב"ר אין במילין בו כיון דבתשב"ר אין שמחה וגם אין ת"ב בהם דמקיים מצות ת"ת דשאני ת"ב מאבל דת"ב הוי יום שאסור בשמחה ותורה עיקר מצוותה היא בשמחה ולכן מופקעת לגמרי ממצות לימוד תורה, וכיון שהאיסור הוא משום שמחה ולא משום הסח הדעת לכן אסור לו ללמוד גם במקום שאינו רגיל כיון שיש לו גם שמחה, וכן תשב"ר במילין בו כיון שהוי יום שמופקע מלימוד תורה א"כ אין חיוב ללמוד גם לתשב"ר וד"ק.

ועוד נראה לכא', ביסוד ההבדל בין ת"ב לאבל דבת"ב הוי הפקעה מלימוד תורה ובאבלות אין הפקעה, דהנה ראיתי בס' עזק הברסה שביאר דהא דאין אבלות באונן משום דאונן פטור מכל המצוות, וכל דיני אבלות אף הלא תעשה שבאבלות נובעים ממצוות עשה להתאבל, וכיון שפטור מהמצוה להתאבל ממילא אינו נוהג בו אף דיני לא תעשה שבאבל, וא"כ נראה לפ"י דהא דאסור לאבל להיות בשמחה אינו איסור כשלעצמו אף שיש עליו מצוה להתאבל ואם יהיה בשמחה נמצא שאינו מתאבל, וכיון שכן נמצא דמצות ת"ת אינה סתירה בעצם עם מצות אבלות אלא ע"י ההיכי תמצי דאם ילמד לא יתאבל, ולכן אין מצות עשה דת"ת מופקעת באבל, אבל בת"ב דעצם היום תיקנו חז"ל דהוי יום שאסור בשמחה א"כ מצות היום הוי סתירה עם יסוד מצות ת"ת שנאמר בה 'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', והפך לנו ה' את יום ת"ב לישון ולשמחה, מהרה ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וכל שמחה.

"זמן" - הביניים

תוספת מזון מזין ומבריא את הגוף. וישנם שבעה עם רבותיהם, זקוקים להוציא את מרצם ורתיחת הדמים בשנות הבחורות, בטיפוס הרים או הליכה ממושכת וכדו', בגבולות הרצויים, ללא הפרזה אם בזמן, או במרחקים וסיכונים הנלוים אליהם. כמובן לאחר בירור שאינו מתפשר על מקום צנוע ובלי חילול שבת ח"ו, וכדו'. בכל הנזכר רצוי לבדוק את עצמו מפעם לפעם האם ההתנהגות מתאימה ומשיגה את מטרתה או ח"ו להיפך וד"ל.

התחדשות והתלהבות

ע"פ וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול אמרו בעלי המוסר שההפוגה וההפסקה מן היגיעה המקסימלית בהתעמקות בתורה ובהתמדתה, היא המנוחה הגורמת לכולת לסבול עול תורה מתוך חשק והתלהבות לעליה מתמדת. בין הזמנים מגביר את הציפיה והחשק לחזור לכותלי הישיבה הק', אך מנוחה והפוגה זו היא אך ורק בעשה טוב, בכמות ואיכות בלימוד התורה הק', אך ח"ו לא בסור מרע, שבזה אין הפסקות לעולם. בעניין זה יזכור כ"א שהוא בן ישיבה ובכך: 'נקדש קודש קדשים, והיה חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים', (ל הרמב"ם שמיטה ויובל פי"ג הי"ב י"ג), בן תורה הוא בן תורה שלש מאות שישים וחמש ימים בשנה, עשרים וארבע שעות ביום, כמו שכתב הרמ"א בפתיחת שו"ע או"ח, "שישים אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה ממ"ה עומד עליו ורואה מעשיו" וע"כ כל אותם חוויות מפוקפקות גם אל המתהדרים באצטלא בכשרותם המפוקפקת שומר נפשו ירחק מהם...

זאת ועוד משנה זהירות נצרכת, למה שפ' המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה מתחייב בנפשו' וצ"ע והרי העונש הוא בעבור ההפסקה בלימוד ומה נפק"מ אם מפסיק ושותק או שמתבונן באילנות אשר

אך המלך נישא את אוהבו שהראה את נאמנותו אף בימים הקשים שעברו על המלכות. אף אנו בחודש אלול, בתחילת הזמן כולם רוצים לזכות להתקרב למלך, ולהצליח בלימוד וביראת שמים, המלך מכריז: ראש לסלם הוא זה שהוכיח את נאמנותו כשאחרים התרשלו והתרופפו בבין הזמנים, ובזה פ' "עת לעשות לה" הזמן הנבחר והמשתלם ביותר לעבוד את ה' הוא כש"הפרו תורתך" כשאחרים מתרשלים ו"מורדים" חלילה במלכות שמים.

חיזוק הכוחות

בהתחזק הכוחות הגופניים יתחזקו הכוחות הנפשיים הרוחניים (של"ה הק') לאחר *...אנו בני הישיבה הק', שבת לוי, עמודי העולם נזר הבראה, גזולי העתיד, הם האנשים החשובים שהאויבים הרוחניים לוטשים עלינו עיניהם ומנסים להעמידנו בסכנות ובנסיונות, הבה נאגר מאבטחים גדחות וסגים שלא להכנס למקום סכנה הן בהליכה הן בשמיעה הן בקריאה, כי אחריותנו האישית והכללית היא עצומה והשלי"ת יאה בעזרנו...*

היגיעה והעמל, המתח והלחץ בישיבה, דרושה הפוגה והרפיה למנוחת והבראת הנפש והגוף.

ישנם בחורים שזקוקים למנוחת הנפש שלוה ורוגע שחרור מעול ומתח.

וישנם הזקוקים לשפיכת לב בתפילה לאחר הכנה רבתי בלי מגבלות הסדרים. או ללמוד במקום ומה שלבו חפץ, או לחזור ולהכין את המסכתות הנלמדות בישיבה, או כתיבת חידו"ת, לימוד ספרי הכללים, כשב שמעתתא ומנ"ח, לימוד נ"ך ספרי השקפה כח' פרקים להרמב"ם, דרך ה', תניא, או ספרי הלכה שונים.

ישנם הזקוקים לשעות מנוחה רבות מחמת מחסור שינה מרובות המצטבר בישיבה, או

לקראת בין הזמנים עלינו לזכור כי ההתבוננות בכל תקופה בחיים, על מנת להבין את מטרתה, ולדעת איזו תועלת ניתן להפיק ממנה, מכוונת ומיעלת את סדר היום בתקופה זו כדי להשיג את התועלת המבוקשת.

תקופה זו המכונה בין הזמנים ונהוגה בהרבה ישיבות היא השלמה בדיעבד אם מצב שנכפה עלינו וחדר למחננו מתרבות הגוי. אלו שהשלימו עם בין הזמנים שמפסיקים מסדרם הרגיל, ראוי להם לדעת שתועלת מרובה תופק בהתבוננות ובגישה ראויה אל ימים הללו.

מבחן נאמנות

בתהלים (ע"ה ג') "מי אקח מועד, אני מישרים ישפוט" פי' צדיקים, כאשר מגיע מועד ההפסקה מהשגרה, אזי ישפוט ויבחן האדם מה לימדה אותו התורה הק' ומה הישיבה הק' הקנתה לו? עד כמה הוא דבוק וקשור לתורה ומצוות? המשילו זאת לרכבת שהקרונות מחוברות זה לזה, ותוך כדי נסיעה לא ניכר מי הקטר ומי הוא קרון דומם שנגרר. אך כאשר מגיעה הרכבת לתחנה הסופית ומפרקים את הקרונות, אותו הקרון שממשיך בנסיעתו בכוחות עצמו הוא הקטר. כן הבחור שבעזבו את סדרי הישיבה הרגילים ממשיך לקבוע עיתים לתורה בישיבת בין הזמנים או עם חברות בסדר לימוד קבוע, ותפילות במנין מסודר בקצב המתאים לבן ישיבה, הוא הגבר הנושא עול תומ"צ הוא הארי שבחבורה שאינו אדם בודד שנגרר ע"י אחרים.

רבינו יונה באבות (ה' ב') המשיל זאת למלך שכסאו מט ליפול, עבדיו בגדו בו, אך עבד אחד מתוך נאמנותו הרבה למלך, התחזק בשמירת חוקי המלכות, והידר בכבוד המלך, לימים התבססה מחדש מלכותו של המלך, כולם בקשו את קרבתו,

נטע ה' ומתפעל באומרו מה נאה אילן זה? אלא מפעם לפעם ישנם הפסקות הנועדות למטרות שונות כמו שפרטנו אך אותם הפתעות, חויות, שהבחור כשהוא שקוע באהלי תורה בישיבה הק' לא נחשף אילהם ולפתע 'גילה' במרכאות הנאה חדשה, נוצצת מתוקה, ואינו שם לב לתוכנה ולתוצאותיה, שהיא ריקה מתוכן ואין בה מעבר לבזבז זמן ולשיבוש השכל יכולה לכוון בלבו תחושה, במשך השנה אני מחמיץ מתיקות זו, ואינו יודע שהיא נמאסת מהר תרתי משמע, וכיצד מקנאים בבני ישיבות אלו שלא זס לך, ע"כ המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה, משמע שהנוי אינו ממשנתו רק באילן זה ה"ז מתחייב בנפשו שדבר ה' בזה והחליף אמת בשקר, טוב ברע, אור בחושך, מועיל במזיק, מעשה בשר שנשא משרה רמה ואחראית

בממשלה שבקדנציה הנוכחית יד מתפקידו להיות שר ללא תיק כלומר ללא אחריות על נושא מסוים ולכן בטלו את תקני המאבטחים והרכב המשורין בו נהג לנסוע, ובא נפשו בשאלתו שיאשרו לו על חשבונו להמשיך לנסוע במכונית זו עם מספר מאבטחים, כיון שאינו מסוגל לשוב לשכונתו לחבריו ומשפחתו כאחד האדם.. הבה נתבונן במשאלתו אדם חפשי ללכת להיכן שירצה לדבר אם מי שירצה, ומבקש שיגבילו אותו כמו אסיר שלא יוכל לנוע כרצונו, ויצטרך בדיקות בטחוניות לפני שמשתתף באירוע כל שהוא עם מגבלות חמורות בזמן השהיה, ובשיחות עם אנשים, מה ההגיון במשאלתו? התשובה היא אדם מהשורה לא חשוף כ"כ לסכנות האויבים לא מסמנים אותו כיעד לפיגועים רח"ל וגם אם ח"ו יפגע הנזק

אינו ציבורי אלא אישי, לא כן אדם ציבורי, מנהיג, אישיות נערצת ח"ו אם תפגע תהיה זו מכה אנושה לכלל המדינה לכן צריך מאבטחים עם רכב משורין נמצא שהמאבטחים והרכב הם סימן לחשיבותו של האיש. אנו בני הישיבה הק', שבט לוי, עמודי העולם נזר הבריאה, גדולי העתיד, הם האנשים החשובים שהאויבים הרוחנים לוטשים עלינו עיניהם ומנסים להעמידנו בסכנות ובנסיונות, הבה נאמר מאבטחים גדרות וסיגים שלא להכנס למקום סכנה הן בהליכה הן בשמיעה הן בקריאה, מי אחריותו האישית והכללית היא עצומה והשי"ת יהא בעזרנו. יה"ר שנזכה לנאמר בכתוב "למען תשכלו את כל אשר תעשו" וביאר הספורנו - שתשיגו המכוון בכל מעשיכם לחיי עולם ולחיי שעה.

ליקוטים יקרים בענייני תשעה באב וביהמ"ק

~ ג' שבועות ~

כמו שכאן מתחיל ימי השכחה מ"ז בתמוז שם ההיפוך ר"ה יום הזכרון, כאן ט' ימים אסור לאכל בשר ולשתות יין ושמוחה, ושם זמן שמחותנו, ובוים הט' כאן אסור בדברי תורה. ושם שמחת התורה, ואמר שיש עוד כמה דברים זה לעומת זה, ע"כ לילך בהדרגה בקטנות בימים הדם כדי שיכול לבא לגדלות במים הנוראים.

(אמרי פנחס)

מבואר בכתב האריז"ל אשר בימים הללו נולדים נשמות גרים מיחודים עליונים, וביום האחרון היינו תשעה באב נולד משיח. הרמז לזה אין מקבלין גרים לימות המשיח, כיון שנולד משיח כבר נפסקו זמן לידת הגרים, נראה לי.

(צני יששכר)

הסכת ושמע ישראל היום. וודשו חז"ל

הסכת עשו כתות כתות בתורה כו', וזה

צריך בחדש הזה דייקא שיעשו כתות כתות לענין דיבוק חברים היפוך שאת חנם להחליש ידי עשיו.

(מאור ושמש)

~ תשעה באב ~

וזהו מקים רמזות תשעה באב בתורה בפסוק זה על כן לאי יאכלו בני ישראל א"ת ראשי תיבות תשעה אב שאז לא יאכלו בני ישראל אלא יתנו כח על ידי אכילתן לסטרא אחרא וכמו שאמרו האוכל בט' באב כאילו אוכל גיד הנשה שבאמת הוא בחינת גיד הנשה באמור.

(מאור עינים)

בתשעה באב אין מניחין תפלין והאבלות במקום תפלין ע"כ אסור להסיה דעתו מהאבלות.

(אמרי פנחס)

~ מגילת איכה ~

קרא עלי מועד (א, טו), והוא תמוה מהו המועד, ונראה דכל הדברים לא יכלו להבראות אא"כ נתקלקל ונתבטל ממה שהיה כגון חטים ואפרוח [לא יכל להבראות אא"כ נתקלקל הביצה] שהוא בחי' פושט צורה לובש צורה, ובחורק יש בו העלם גדול אורו של משיח ולא יכול להתגלות אורו של משיח אא"כ נחרב הבית, ואורו של משיח הוא אור גדול ונברא קודם העולם וזהו קרא על מועד כי באמת הוא מועד.

(אמרי פנחס)

וזה"ל נאמ"כ השיבנו אליך ונשובה, עמש"כ בספד"ק אליך הוא מקום קרוב יותר בתחילה מבקשים רביש"ע השיבו ה' אליך שנזכה לתשובה להסיר החיצין מחיצין ולידו רוממות ית"ש, ועי"ז

ונשובה, אזי נוכל לשוב על שורש החטא,

ועל מה שהתרחקנו מאור פני מלך חיים.

(ישמעל ישראל)

~ בית המקדש ~

אבילות על הרבן דמ"ק הוא דבר התלוי במעשה ובפירט בזמן בין המצרים ביום ובלילה... אמנם לא המעשה היא העיקר רק צריך להיות עין במר בוכה ולב נשבר ונדכה... וישפוך את נפשו בקול יללה אולי יזכה ויראה בחמת ציון ובבנין בית מקדשנו ותפארתנו שיבה בב"א.

(פלא זיען)

בעתים הללו עכבר ארך עלינו הגלות והשם יתברך מצפה בכל עת לשוב אלינו ולהזר לבנות מת מקדשנו, ראוי לנו שלא לעכב חס ושלוים בנין בית המקדש רק להשתדל בניינו.

(ליקוטי מוהר"ן)

מדיני הכנת צרכי שבת

מבקש מהם שיוותרו על אכילתם כדי שיהיה בשבת לחם משנה ב' לחמים שלמים, והיה זה ענין מסידות נפש להשאיר כל הלחם מיום השישי ליום שבת לצורך ענין לחם משנה.

העולא לדינא

סיכום דינים בקצרה בזה צריך לטרוח לצורך עונג שבת

- א. העשיר חייב לכבד את השבת כפי יכולתו.
- ב. אם אין לו כלום ומתקיים מן הצדקה, חייב ליתן לו והוא חייב לקחת גם כסא דהרסנא לבדו שבת.
- ג. אם יש לו משלו בדיוק לפי צרכיו, ואין לו מהיק לצמצם, ע"ז נאמר עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, והיינו שלא יקח מן הצדקה, בשביל להוסיף לכבוד שבת.
- ד. אם יכול לצמצם עצמו ולדחוק עצמו כדי שיהיה לו כסא דהרסנא לבדו שבת, חייב לעשות כן.
- ה. ואם יש לו יותר מעט, חייב לזרז עצמו להכין לכבוד שבת יותר מכסא דהרסנא.

ובני היקר הרב יצחק שליט"א הקשה, דהרי אין זה בעידנא, דעבדת הלאו הוא בע"ש שצריך לשלם ביומו, וקיום העשה של עונג שבת הוא בשבת עצמו, ואיך יכול לדחות, ואולי אפשר לומר עפ"מ ש"כ בספה"ק נתיבות שלום ח"ב עמוד נו, כי עיקר עונג שבת הוא "תיקון" המאכלים המשובחים כיצא לקראת המלך, וכל הרמב"ם מצוה "לתקן" תבשיל שמן ומבושם ביותר, ע"י"ש, ולפי"ז שעיקר המצווה היא ההכנה וזה הרי הוי בע"ש, שפיר הוי בעידנא, שבאותו זמן שצריך לשלם לשכור, באותו הזמן מוציא ההוצאות לצרכי שבת, שזה גופא ענין עונג שבת.

ב. במס' ביצה דף טז נחלקו ב"ש וב"ה, אם מחד בשבא לשבתא או ברוך ה' יום יום, והובאו הדברים בטור סימן רמ"ב, ולפלא שלא הביא מזה כלום בשו"ע לא המחבר ולא הרמ"א.

ג. בספר לפיד האש [מהרב אהרן סורסקי הי"ד] מסופר על האדמו"ר מקלויבורג זיע"א כשהיה במחנות, והיה הסדר שמקבלים כל יום ששה אנשים ככר לחם אחד שלם, וביום השישי היה

הלכתא בטעמא

א. בסימן רמ"ב, בביאור הלכה כתב, דאם יש לפניו לשלם שכר שכיר, וצריך המעות להוציא להוצאת עונג שבת, שכר שכיר עדיף, דהוי עשה ול"ת דביומיתתן שכרו, ולא תלין, ואין עשה דעונג שבת דוחה ל"ת ועשה. ומשמע דאי הוה ל"ת גרידא הוה נדחה מפני העשה של עונג שבת, והדברים צ"ב, א. כמו שהקשה מרן רה"י שליט"א דנהי דעונג שבת הוי מן התורה מ"מ אי"ז במד "עשה" שדוחה את הל"ת (עיין במשנה ברורה ריש הסימן) ב. הרי הל"ת דבל תלין הוא בין אדם לחבירו, ובה לא אמרינן עדל"ת, דאטו נימא דעונג שבת דוחה לאו דלא תגול.

וע"ז יש לתרץ עפ"מ ש"כ הרי"ף בפרק המקבל והרא"ש שם בסימן מ"ג [וע"י קצוה"ח סימן שליט"א סק"א] בספק שכר שכיר אולינן לחומרא כספק איסורא ולא לקולא כספק ממונא, וכן מוסח מדברי הריטב"א בגמ' ב"מ דף ק"א דאף בפחות משו"פ עובר, ומוכח דהוי גדר בין אדם לשמים [ועכ"פ באופנים אלו יתכן שיהיה זה עדל"ת]

השקפה לימי בין הזמנים

מאת מרן הקהילות יעקב זצ"ל

יש בחורים שחושבים ש"בין הזמנים" זה הפקר, ופטורים מלימוד התורה, וזו טעות, אין זמן שמופקע מחיוב לימוד התורה כשיכולים ללמוד.

וידוע אני מכמה וכמה שנהיו גדולי תורה דוקא בזכות זהירותם להקפיד על הלימוד גם ב"בין הזמנים".

ויש בזה שני טעמים:

א. מפני שיש הרבה יותר סייעתא דשמיא כשלומד בכזה זמן שאחרים מזלזלים ואינם לומדים.

ב. מפני שב"בין הזמנים" יכול ללמוד יותר במקום שלבו חפץ, שב"זמן" של הישיבה הוא משועבד למסכת של הישיבה דוקא, ואילו ב"בין הזמנים" יכול ללמוד בכל מקום שליבו חפץ, בכל התורה כולה, גם בזרעים ומועד, וגם בקדשים וטהרות, ולחדש חידושים, ולהעלות על הכתב, ולגדול בתורה... ואכן הכרתי כמה שנהיו גדולי תורה מובהקים ע"י שלמדו בהתמדה גם בימי "בין הזמנים"...

בענין נזת הבן בחיי האב לר' יוחנן

■ הפה"ח (3'3) קי' ה"ו

מתני'. הכותב נכסיו לבנו מהיום ולאחר מיתה האב אינו יכול למכור לגמרי כי הגוף של הבן והבן אינו יכול למכור לגמרי את הפירות כי הפירות של האב ובגמ' פליגי ר"י ור"ל אי מת הבן בחיי האב לר"י לא קנה לוקח דקנין פירות קנין הגוף אז הבן לא יכול למכור, וכשמת האב אז הנכסים לא באו אליו ולר"ל קנה לוקח דקנין פירות לאו כקנין הגוף אז הבן יכול למכור.

אך צריך ביאור לר"י שהרי אם הבן מכר בחיי האב ולא מת אז המכירה חלה אפי' דלבן יש רק קנין הגוף אפי"ה, כשמת האב קנה לוקח ואמאי הר"ז לא של הבן ואיך יכול למכור.

ולפני הכל צריך להסביר, שאין בכל התורה מציאות של שני בעלים על אותו חפץ, מלבד שותפים ששניהם בעלים ביחד על אותם דברים אבל א"א לומר שא' בעלים על הפירות וא' בעלים על הגוף ושניהם נקראים בעלים אין כזה דבר, וע"כ שא' הוי בעלים ולשני יש זכות בנכסים ובהא פליגי ר' יוחנן ור"ל ר' יוחנן סבר שזה שיש לו גוף כיון שזה לא בא לידי ביטוי בפועל עכשיו, אז אינו נחשב בעלים, ובעל הפירות, שלו יש את כל זכויות ההשתמשות בקרקע עכשיו אז הוא הבעלים ובעל הגוף יש לו זכות ממונית בנכסים שהגוף יהיה שלם [דהיינו דמעכב את בעל הפירות למכור הקרקע] יש לו זכות בגוף.

ור"ל סבור שזה שבעלים על הגוף הוא נחשב בבעלים על הקרקע ובעל הפירות יש לו רק זכות השתמשות בקרקע אבל אינו הבעלים.

ואת הזכות בקרקע שיש לבעל הגוף - לבן, לפי

ר' יוחנן א"א למכור כיון שהפירות והשתמשות של האב אז הזכות שיש לבן לא שווה כסף ואינו יכול למכור את זה כי אין לזכות הזו שום ביטוי בפועל ולכן אם כשמת האב הבן חי ממילא הבן אמור לקבל את הפירות, אז הזכות שיש לו בנכסים באה לידי מימוש ומתגלה שהזכות שהיתה לו בנכסים הייתה בעלות על זכות ששוה כסף וכאן שהיה לו קנין חזק בגוף יכול למכור את זה וחלה המכירה אבל אם הבן מת בחיי האב אז הזכות שהיתה לו בגוף לא בא לידי מימוש אז לא היה לו זכות ממשית בקרקע וממילא לא יכול למכור את זה ולכן המכירה לא חלה, וכל זה כשהבן מכר אבל באופן שהבן לא מכר רק מת בחיי האב איכא בכמה שיטות ראשונים.

שי' היד רמ"ה: שאפי' אם יש לבן בנים אעם יורשים את הנכסים אלא חוזרים לאב (או ליורשי האב) כיוון שכל זמן שהבן לא קיבל את הפירות אינו בעלים בכלל ואפי' שיש לו זכות בגוף אין זה דבר ממשי ששוה כסף ואינו יכול להוריש את זה

שיטת רבינו יונה: שלא רק אם מת הבן והשאיר בנים הם יורשים את הנכסים אלא אפי' אם מכר את השאיר בנים חלה המכירה דסובר שכל מה שר' יוחנן סובר שאם מכר הבן בחיי האב לא קנה לוקח זה רק כשלא השאיר בנים אבל אם הבן השאיר בנים המכירה חלה דברא כרעיה דאבוה וההסבר בזה הוא שאם השאיר בנים אז הזכות התממשה כי הבנים הם ממש במקום האב ואם הזכות באה לידי ביטוי אז כבר לכתחילה הוה לבן ממשית בנכסיו ולכן המכירה חלה.

בביאור המו"מ בשיטת רעק"א והבית מאיר

■ הפה"ח אברהם ילקב אקלמן הי"ו

מובא שאם אבא נתן לבנו קרקע שאת הגוף הוא יקנה מהיום ואת הפיחת לאחר מיתה, הוא זוכה בגוף מהיום ובפירות לאחר מיתה.

לכאורה קשה איה קנין ש לאחד מיתה שע"י הוא קונה את הקנין פיחת לאחר מיתה האב

ורע"א מתרץ שהוא מקנה את הכל עכשיו לבנו והוא רק שייר לעצמו קרקע לפירות שיגדלו עד המיתה.

ובבית מאיר מביא בתחילת דבריו על כל המושג שיור שלא שייך לומר על מה ששייר לעצמו שיקנה את זה למפרע אח"כ ואם השאיר לעצמו את הפיחת הרי זה כאחד שלא הקנה לשני משהו וזה צריך קנין נפרד, אלא אומר שאפילו על הצד של שיור ודאי יש קנין שיהי רגע לפני המיתה באותו רגע שהוא כב לא צריך את זה. ומביא שכאן בסוגיה של פיחת לאחר מיתה אין מקום לומר שזה עובד מדין שיור (כלומר שעד עכשיו אמר על הצד שזה שיור וכן איך זה שיור בשאר מקומות) שהרי אם שייר לעצמו את הפירות אז מה הגוף שהקנה לו מעכשיו וכן מביא ראייה מהגמ' לקמן קמח. ע"ש. (ובהמשך יבאר יותר טוב שורש השאלה) ומביא שכאן הוא התחיל את הקנין עכשיו, בזה שהקנה לו את הגוף ואע"פ שאין לקנין עכשיו שום משמעות בל"ז הקנין מועיל לגבי זה שאח"כ כשיקנה לגמרי לאחר מיתה זה לא יקרא דבר שלא בא לעולם מפני שהקנין התחיל מעכשיו.

(והקשה מצט, שמצינו שלתוס' שאפי' אם התחיל מעשיו זה נקרא גט לאחד מיתה, ומביא שכאן אין כוונתו בדקא שיחול לאחד מיתה אלא מאותו הרגע שכבר לא יצטרך את זה רגע ליפני המיתה ובכל אופן גמר הקנין לא חל מאותו רגע שאמר אלא רק אח"כ, רגע לפני המיתה).

ונראה לבאר בשורש מחלוקתם ובהקדם נביא כמה קושיות ובעזה"י הדברים יבנו ויוגדרו טוב יהי ה' אלוקנו עמנו.

לכאורה קשה והרי הוא לא השאיר לעצמו איזשהו שטח בקרקע ומה הכוונה שהשאיר לעצמו משהו בקרקע.

ולפ"ז אם לא היו לו בנים רק שאר יורשים אז לא קנה לוקח כיון דמשמע שרק בגלל שברא כרעיה דאבוה ושייך שהזכות באה לידי ביטוי שבעל הגוף מימש את זכות ומשתמש בפירות אבל שאר יורשים זה לא נקרא שהוא עצמו משתמש בפירות (כידוע בחילוק בין ירושת הבן לירושת שאר קרובים).

שי' הרשב"ם: שאם מת ודאי היורשים יורשים את הבן את הזכות שהיה לו בגוף אבל אם הבן מכר ומת והלוקח לא קנה אז חוזרים הנכסים לאב או ליורשי האב, דכיון דמכר סילק נפשו מהנכסים, וע"ז שואל הרמב"ן הרי הלוקח לא קנה כיון שמת הבן אז המכירה לא חלה א"כ הזכות נשארה אצל הבן ומדוע זה לא עובר ליורשי הבן.

שי' התוס': שאם מת הבן בחיי האב זה הולך לבנים ואם מכר ומת אז ג"כ היורשים מקבלים כיון דהמכירה לא חלה הוי כמו שלא מכר שהבנים יורשים איתנו.

אך צ"ב בשי' התוס' מה ההבדל בין מכירה לירושה, מדוע אם הבן מת בחיי האב שהזכות לא באה לידי מימוש לא יכול למכור את הזכות מדוע יכול להוריש את הזכות הזאת הרי הזכות לא באה לידי מימוש (ובפשטות שי' התוס' זה לא רק בני הבן אלא אפי' שאר יורשים אז אין את הסברא של ברא כרעיה דאבוה שחשוב שהזכות באה לידי מימוש) וצ"ל שהזכות שיש לבן בחיי האב הוי כמו דבר שאינו ברשותו וכמו חוב וכדו' שהם זכויות ממוניות שא"א למכור אותם אבל ירושה דממילא שייך להורישם.

ולכאורה זה קושינו של הבית מאיר שלכן לכאורה למד שלא שייך פה שיור ונגדיר את הקושיא בצורה יותר ברורה שלכאורה במכירת קרקע מוכר לו את הקרקע בתור כמוצ' יבש וממילא נגדיר אחרי זה הכוח שיש בקרקע שזה משהו שלא נמצא בפועל אלא בסח בלבד וואתו סח אמור לצאת לפועל בפירות של עוד שנה, שנתיים וכן הלאה.

ואותם תוצאות לכאורה כל עוד וזה בכוח א"א למכור את זה ולא שייך ע"ז בעלות בצורה נפרדת.

וזה לאו' ג"כ קושית הראשונים ששואלים למה המכירה על הפירות חלה מעכשיו ואפילו שבעצם הוא לא הביא לא הביא לו כלום שהרי הגוף של האבא, ונראה שלכן הבית מאיר למד שבמקום שהוא שייר לעצמו את הפיחת של עכשיו והקנה לו רק את הגוף חייב להיות שהוא השאיר לעצמו את כל הקרקע ולמד שלא שייך פה המושג של שיור שאם הוא לא הקנה לו את הפירות של עכשיו אז מה הוא הקנה לו? שהרי הסח לגדל פירות הוא לא כלום.

אבל הרעק"א למד שאפשר להקנות את הכוח לגדל פיחת אע"פ שהפירות של עכשיו הם של האבא.

נראה שלמד שהאבא מקנה לבן את הכוח לגבי הפיחת וקנין זה לכאורה ברור שזה דווקא אם הבן חי וזה דבר שהבן עדיין לא יכול לזכות בזה מפני שאי"ז כמו כל דבר הנמצא בפועל ממש ולכן אין ללוקח של הבן זכויות בזה א"כ הבן עדיין חי שזה עובר לבן והוא כמו זכות שהאבא מעביר לבן ואולם אין לבן סח להעביר את זה, הלאה להוציא את עצמו מהתמונה ויכול להעביר את זה אלא אם כן הוא נמצא כאן עד שנה והתפך לבמפעל ונראה שזה גופא תירוץ הראשונים ע"ש לגבי הקושיא איך מכירת הבן חלה וזה הפירוש בד רמ"ה מה שמביא שלאחר מיתה האב אגלאי מילתא למפרע והוא לכא' דבר מופלא מאוד אלא כוונתו לאור הנ"ל שאותו משהו שהיה בסח וא"כ הוא לא היה בכלל "משהו" כדי שיהיה לקנין על מה לחול הנפח ל"משהו" - בפועל וצריך להבין א"כ את הבית מאיר.

זוה הפסדנו?

■ הכה"ח ישראל קוסטלר הי"ו

וסרמן הי"ד דיבר על מצוות קידוש ד' ועל חבלי משיח שנשמעים בעולם, היה כ"כ פשוט לדעת שאחרי כאלו נהרות של דם ובכי נזכה לגאולה השלימה, והשפע שירד לאחר הבכי הזה היה צריך להביא לנו את הישועה אך שוב גבנו את השפע חזרו לארץ הקודש ולשפה הקדושה- לשון הקודש אך לא בצורה הראויה והכשרה, בנו מדינה חילונית שכופת בד' ובתורתו. יוצא שכל הקרבנות שהיו עד היום לחינם נרצחו ח"ו? "לשווא הכיתי את בניכם מוסר לא לקחו" ועל דא קא בכינא! ומלבד הצער על כבוד שמים צריכים אנו לבכות על עצמינו אך נפלה עטת ראשינו ואבינו כועס עלינו וזרק אותנו מביתו ומארצו והסתיר מאתנו פניו וסגר את כל השערים מלקבל תפילותינו ושפך על פנינו קיתון ולקח מאיתנו עבודת ביהמ"ק רוב התורה והמצוות (שידוע שחצי מהרמ"ח מצוות בזמנינו אינו מדארייתא) ונפלנו מדרגה של נביאים ותנאים כמלאכים, להיות כחמורים. והקב"ה אינו מראה לנו אהבתו בגלוי והעולם אינו יודע שאנו בניו והקב"ה אינו מוכיח אותנו בנביאים ואינו עונה לנו באורים ותומים ונטל מאיתנו את האפשרות של כפרה בקרבנות ואנו נשארנו עם הטומאה והעוונות ואפי" שנסתגר ונתענה כל ימי מתושלת,

עומדים אנו כעת בעיצומם של ימי בין המצרים ולכן כדאי לעצור לדג על התבונן מה בעצם הפסדנו מחורבן הבית, ואכן צריך להבין היטב שהשפע של הקב"ה שמשפיע לעולם אינו פוסק לדגע שהרי "מטבע הטוב להיטיב" צינורות השפע ממרום נמעטו ונתקטנו אך לא נפסקו לגמרי אלא שתחת זה שהשפע ניתן לבני ישראל עובר השפע לגויים כלומר הם גוזלים מישראל את הטוב המושפע לעולם. כתוב "על שלושה רגזה הארץ.. שפחה יורשת גבירתה " (משלי) כל זמן שהיה לנו את בית המקדש היו ישראל הגבירה והגויים אכלו את השירים אבל מאז החורבן נהייתה השפחה לגבירה והגויים ניזונים מהאושר שמיועד לבני ישראל ואנחנו מתקיימים בשיירי שיריים.

זהו עומק דברי חז"ל "לא נבנתה צור אלא מחורבנה של ירושלים" כשירושלים היתה בבניה ניזונו הגויים מהשפע של ישראל אבל משחבר ביהמ"ק ניזונים הגויים מהצרות של היהודים ועל ב' עניינים אלו צריך לעורר עצמנו ולבכות "מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה" הבכי והדמעות הם גורמים לקשר שבין הקב"ה לבין כלל ישראל הבכי הוא בבחינת דברים היוצאים מן הלב והחוזק שיש בהם שמשפיעים למעלה ושערי דמעות לא ננעלו.

... אבל צריך לדעת שאת התשעים רובל גבנו
מאיתנו! אלו הם רק השירים הרוחניים
שצריך לרדת מלמעלה ואין אנו יודעים כלל
מה חסר לנו! איננו מרגישים סיבה לבכות!
אין לנו מושג במעלת נביא או תנא, ואנו
מסתפקים במועט ומרוצים כשאנו נבחנו
על מסכתות...

אנו מרגישים את הכאב והחורבן על צרותיהם וסבלותם של בני ישראל ומתעוררים לבכי. אבל על השפע החסר, על זה שהגויים זוכים לכל טוב ואנחנו דלים וריקים בזו חסרה לנו ההרגשה האבילות האמיתית של תשעה באב היא על הגניבה של השפע ששפחה יורשת את גבירתה ולא רק שהגויים הפכו להיות מלכי הארץ אלא יותר על זה שכלל ישראל מוחצה ומסתפק במועט הרוחני שיש לו, אנחנו יושבים ובוכים על דם ישראל שנשפך כמים ואילו מלך מלכי המלכים יושב ובוכה "לשווא הכיתי בניכם" (ירמיה) הקב"ה אומר לעם ישראל השפעת עליכם טובות אבל הגויים לקחו את זה כך הוא גודל הצער כשהשפחה יורשת את גבירתה. השפחה יושבת בראש כמלכה והגבירה יושבת לה בצד ושמחה עם כל פיוור שנותנת לה השפחה והצער הוא זה שהגבירה אינה יודעת שחסר לה משהו. איננו יודעים איך היינו נראים אילו כל השפע היה בא אלינו. וצריך לבכות על זה שאם היינו חשים בצער הזה והיינו בוכים על זה כבר היינו נושעים.

לא נצליח לקיים אפי' מקצת מתיקוני התשובה הנזכרים בארז"ל ואפשר להמחיש הדבר שכשם שאם היו סוגרים את המרפאות והבתי חולים בעולם כמה היו כולם צועקים ונחרדים איך אפשר להשאיר את החולים בחוליים ק כמה עליו לצעוק אל הקב"ה ולתבוע את ביהמ"ק לרפאות את נפשינו ובפרט שאנו חולים אנושים שלא יודעים ולא מרגישים מהו טומאה וחולי הנפש ר"ל וכשאב שולח את בנו הסורר מביתו מוטל על הקן החיוב לבוא ולבקש מחילה מהאב ולהתחן לחזור לביתו, ק"ו שמוטל עלינו החיוב לבקש על נפשינו מאבינו אב החממן שישוב לביתו וישיבנו אליו. ואנו צריכים להתוודות לפניו ולחזור בנו מחטאינו ועל אף שאנו מבקשים מהקב"ה שיעורר אותנו תחילה "השיבנו ה' אליך ונשובה" אך הוא דורש מאיתנו "שובו אלי ואשובה אליכם".

וכעת נתעמק בדברים ונראה מה בעצם הפסדנו מחורבן ביהמ"ק!
א. בזמן ביהמ"ק היו שערי תפילה פתוחים וכל התפילות על הרוחניות והגשמיות היו נכנסים ומשחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפילה (ברכות)
ב. מיום שחבר ביהמ"ק אין יום שאין בו קללה וכל יום קללתו מרובה משל חברו (סוטה)
ג. עצי ירושלים של קינמון היו ובשעה שהיו מסיקין מהן ריחן נודף בכל ארץ ישראל ומשחרבה ירושלים נגחו (שבת) ואפש"ל שזה חלק ממה שרצו חז"ל להזכיר לנו בתקנתם להחסיף ולמעט בכל שמחה והנאה שלא תהא מושלמת כגון: שיר אמה על אמה ללא סיד בבית, שבירת כוס בנישואין, שעניינם להזכיר לנו שפעם היו מושגים יותר נעלים ומושלמים בכל הנאות והשמחות, והיום הכל חסר ואין דבר מושלם. ורק לעתיד לבוא נוכל למלא את כל החסר. ולסיום אפש"ל שזה כלל במה שחז"ל אמרו שכל תפילתן של ישראל זה רק על הבית המקדש, משום שבעצם כשמתפללים על גשמיות מושלמת, בריאות, פרנסה, הצלחה וכדו' ממילא זהו תפילה על הביהמ"ק משום שרק אז הכל יושלם. ויעזור השי"ת שנזכה להבין ולדעת את כל החיסרון שיש לנו ברוחניות ונישא תפילה לשוכן מרומים שיגאל אותנו מהרה ויבנה לנו את בית מקדשינו בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן!

ידוע המעשה, פעם היה יהודי שקיבל מכתב בבית הדואר, החתימו הפקיד ונתן לו שטר של עשרה רובל ותהום כל העיר לפשר הנתניה. לבסוף נודע הדבר שהדוד מאמריקה שלח לו סך מאה רובל. אבל הפקיד נתן לו רק עשרה ותשעים גב לעצמו. השמחה על המצב הרוחני של היום, הוא כאותו יהודי שקיבל עשרה רובל. אמנם ישיבות פורחות, ספסלי בית המדרש וישיבות בין הזמנים חומים אדם, וקול התורה שמע אבל צריך לדעת שאת התשעים רובל גבנו מאיתנו! אלו הם רק השירים הרוחניים שצריך לרדת מלמעלה ואין אנו יודעים כלל מה חסר לנו! איננו מרגישים סיבה לבכות! אין לנו מושג במעלת נביא או תנא, ואנו מסתפקים במועט ומרוצים כשאנו נבחנו על מסכתות. אילו היינו יודעים את החיסרון העצום שיש לנו ברוחניות היינו מתעוררים לבכות על מצבינו. וצריך להבין שהצרות משפיעות שפע ממרום, עשרת הרוגי מלכות הם קיום לעולם עד סוף הדורות, קיבלנו מגדולי הדורות שאחר השחיטות הנוראות בשנת ת"ח ות"ט זכו ישראל שלא יהיה שוב גזירות שמד, ההרג בשואה היה בו שמד רוחני, שהרי אפי' צאצאים של יהודים נשרפו ע"י הגרמנים ימ"ש, ידוע שרגעים לפני הריגתו של הגאון ר' אלחנן

לאחי ורעי בני הישיבה הק'

אודה לה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו ואני ברוב
 חסדך אבוא ביתך - הישיבה הק'
 שזיכנו השי"ת לישב ללמוד וללמד עמכם יחד
 לאויט"א
 ועכשיו שזיכני ה' להכניס בני בכורי
 הבחור היקר **שמעון נ"ו**
 לחופה בשעה טובה ומוצלחת
 אשמח מאד עמכם בבואכם
 לשמוח בשמחתנו
 ומשפע שמחה זו יושפע רוב טוב לכולם.
 המ"ע הרב דוד ספי"א שליט"א
 מלשון מרן ראש הישיבה שליט"א
 בהזמנה לבני הישיבה:
 "השתתפותכם בשמחתם יקרה וחשובה לנו"

זמנים לשמחת נכד מרן ראש הישיבה שליט"א

העליה לתורה בשב"ק פרשת ראה
 שבת מברכים אלול בהיכל
 ישיבתנו הק'

הבגלייטן ייצא בשעה 8:15 מביית
 מרן ראש הישיבה שליט"א

החתונה תתקיים ברצות ה' ביום
 שני ער"ח אלול
 באולמי תמיר ירושלים

ההסעה לחתונה תצא
 מרח' רבי עקיבא 138 פינת אליהו
 הנביא (בנק מרכנתיל) בשעה 8:15
 מרח' השומר פינת נחום 8:30
 מומאפיית הצבי רח' השומר 8:40
 נא לדייק
 חזרה בשעה 12:15

מלא הטנא ברכות

ברכת "מזל טוב" חמה שלוחה בזאת למע"כ
 הרה"ג **אברהם פליגמאן** שליט"א
 ר"מ בשינה"ק
 לרגל הולדת נכדו למזל טוב
 ממקור הברכות תתברכו בזכות עבודתכם הק'
 ואך ששון ושמחה ישמע באוהליכם כל הימים
 כצחית וברית
 רבנו ותלמידיו
 מארכת העלון

ברכת מזל טוב באמנה לבני הישיבה

הבה"ח ישראל אייזנבאך הי"ו
 הבה"ח יוסף חיים אייזנבאך הי"ו
 הבה"ח שלום רוזנברג הי"ו (בוגר ישיב"ג)
 לרגל אירוסיהם בשעתו"מ

הר"ר אברהם בראנד הי"ו
 הר"ר משה קעניג הי"ו
 הר"ר יוסף בעריש דייטש הי"ו
 הר"ר יהושע קרויזר הי"ו
 לרגל הולדת הבן בשעתו"מ

הר"ר יוסף שמואל פרקש הי"ו
 הר"ר ישראל יצחק ולצר הי"ו
 הר"ר משה פרוש הי"ו
 הר"ר ג' רשון קלצקין הי"ו
 לרגל הולדת הבת למזל טוב

הר"ר יעקב שלום קורנהויזר הי"ו
 לרגל הולדת התאומות למזל טוב

תזכורות

שמחת נישואי בן הרה"ג קלמן וינברג שליט"א תתקיים
 ברצות ה'

ביום ג' פר' עקב ט"ז מנחם אב באולמי גוטניק - ירושלים

שמחת נישואי בן הרה"ג מרדכי זילבר שליט"א תתקיים
 ברצות ה'

ביום א' פר' ראה כ"ה מנחם אב באולמי הוד והדר

תחילת הזמן הבעל"ט: יום שלישי א' דר"ה אלול

בשעה 5:00 אהה"צ

המסכת הנלמדת: מכות

ואלו אשר נדבם ליבם למען החזקת העלון

הר"ר ישראל יצחק ולצר הי"ו
 מבוגרי ישיבתנו הק'
 להגל חלדת הבת
 למזל טוב

לעילוי נשמת
 האשה החשובה מרת
 אסתר בת הרה"ח יהושע מנחם ז"ל
 נלב"ע כ"ד תמוז תש"ע
 ת.ג.צ.ב.ה.

הר"ר חיים דן גרינברג הי"ו
 לרגל אירוסיו בנו
 הבה"ח שלמה הי"ו
 בשעתו"מ

לרפואת
 הבה"ח יששכר דב בן חדה הי"ו
 בתוך שאר חולי ישראל

הר"ר צבי אריה אייזנבאך הי"ו
 לרגל אירוסיו בנו
 הבה"ח ישראל הי"ו
 בשעתו"מ

מילה בסלע

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים
 קרובים אליו וכו'. אלקים רומז על
 ההנהגה במדת הדין. עם ישראל
 קרוב אל הקב"ה אפי' כאשר הוא
 מתנהג עם בניו ע"פ מדת הדין, כי
 הם יודעים שהכל לטובתם.
 ~ תורת אבות ~

'חזון נחום' - גליון תורני - פנימי לבני הישיבה

ז"ל ע"י מכון 'זכרון נחום' ❖ טל': 03-5709929 ❖ מען למכתבים: ת.ד. 405 ב"ב